

Zitting 1978–1979

15 304

Aanpassing van de wetgeving aan de tweede richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake het vennootschapsrecht

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 30 maart 1979

De vaste Commissie voor Justitie¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsontwerp, brengt het navolgende verslag uit.

Algemeen

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden met belangstelling het wetsontwerp tot aanpassing aan de Tweede Richtlijn bestudeerd. Zij hadden bewondering voor het vele knappe werk dat wordt verricht in het kader van de harmonisatie van het vennootschapsrecht in de Europese Gemeenschappen. De Eerste Richtlijn kwam af op 9 maart 1968 en er staan er nog vele, zo'n elftal, op stapel. Daarnaast zijn nog een aantal andere zaken die nauw verband houden met het vennootschapsrecht in voorbereiding. Als de bijna negen jaren die liggen tussen de vaststelling van de Eerste en die van de Tweede Richtlijn een indicatie zijn voor het tempo waarin de harmonisatie vordert, betekent dit dat nog tientallen jaren met deze arbeid gemoeid zullen zijn. De omvang van het werk doet denken aan die van de Nederlandse hercodificatie. De harmonisatie-arbeid zal bovendien nog toenemen als de Europese Gemeenschappen nog verder worden uitgebreid.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen of op deze wijze moet worden voortgegaan. Kan de energie van de bijzonder deskundige juristen waarover het departement beschikt niet beter worden ingezet ten behoeve van het dichten van lacunes in het Nederlandse vennootschapsrecht? Vereist het verdrag die harmonisatie tot in details of zou ook kunnen worden volstaan met het harmoniseren op hoofdzaken?

Deze leden hadden met bijzonder veel waardering kennis genomen van de preadviezen van Maschhaupt en Storm. Zij ontleenden daaraan een aantal vragen waarop zij gaarne het antwoord van de Minister wilden vernemen.

– Hoe ziet de Minister de harmonisatie van het vennootschapsrecht in het kader van de zich nog steeds uitbreidende Europese Gemeenschappen?

– Deelt de Minister de opvatting van de beide preadviseurs, die, zoals uit bovenstaande moge blijken, gedeeld wordt door de leden van de P.v.d.A.-fractie, dat de Europese Commissie in haar harmonisatiestreven te ver gaat?

– Wat vindt de Minister van de verwijten, dat het de Commissie bij haar werkzaamheden ontbreekt aan een tevoren opgestelde algemene conceptie ter zake van de harmonisatie van het vennootschapsrecht; dat op vrij willekeurige wijze onderwerpen ter harmonisatie bij de kop worden gevat;

¹ Samenstelling: Abma (SGP), Geurtsen (VVD), voorzitter, Roethof (PvdA), ondervoorzitter, Haas-Berger (PvdA), Kappeyne van de Coppello (VVD), Stoffelen (PvdA), Van Dam (CDA), G.M.P. Cornelissen (CDA), Kosto (PvdA), Salomons (PvdA), Patijn (PvdA), Stemerding (PvdA), Van den Broek (CDA), Evenhuis-van Essen (CDA), Lauxtermann (VVD), Wessel-Tuinstra (D'66), Dijkman (CDA), Faber (CDA), Beckers-de Bruijn (PPR), Nijpels (VVD), Korte-van Hemel (CDA).

dat de juristen uit de diverse lid-staten zich uitputten in het bestuderen van details, waarin de rechtsstelsels van de lid-staten van elkaar verschillen;

dat bij voorbeeld in het voorontwerp voor de Negende Richtlijn alweer wijzigingen worden aangebracht op de Tweede, die in het onderhavige wetsontwerp aan de orde is;

dat vanwege lacunes en vaagheden in de Tweede Richtlijn de nationale wetgevers zelf oplossingen moeten zoeken, die weer zullen leiden tot grote onderlinge verschillen?

– Wat is het oordeel van de Minister over het voorstel van de beide preadviseurs om het vaststellen van Richtlijnen waarvan de onderwerpen een duidelijke onderlinge samenhang vertonen, op te schorten tot over de teksten van al die Richtlijnen overeenstemming is bereikt?

– Wil de Minister voorts zijn visie geven op de door de preadviseurs opgeworpen en in de ogen van de leden van de P.v.d.A.-fractie zeer belangrijke vraag hoe het staat met de bevoegdheid van de afzonderlijke lid-staten tot aanpassing van het geharmoniseerde recht aan nieuwe ontwikkelingen in eigen land (blz. 6 van de preadviezen)?

Deelt de Minister de opvatting dat de lid-staten hun vrijheid tot aanpassing aan nieuwe ontwikkelingen grotendeels zouden hebben verloren? Zo ja, uit welk artikel van het verdrag of van de Richtlijn(en) zelf vloeit die onvrijheid dan voort?

– Zijn de lid-staten bevoegd om strengere bepalingen te maken dan de Richtlijn verlangt of uitdrukkelijk toestaat (blz. 8 e.v. preadviezen)?

– De leden van de P.v.d.A.-fractie waren gevoelig voor het verwijt van de preadviseurs dat het vennootschapsrecht «thans binnenskamers, zonder enige democratische controle en met een minimale inspraak der betrokkenen op zeer essentiële punten ingrijpend gewijzigd wordt» (blz. 19 van de preadviezen). Deze leden zouden het daarom op prijs stellen indien de Minister in het vervolg de vaste Commissie voor Justitie uit de Tweede Kamer, die blijkbaar in het verleden die kans heeft laten passeren, bij de voorbereidingen voor Richtlijnen (niet alleen bij het eerste ontwerp maar ook bij wijzigingen daarin) zou willen betrekken. Dit geldt met name voor de zo belangrijke Vijfde Richtlijn betreffende de structuur van de n.v.

Ook vroegen deze leden of de Minister mogelijkheden zag om te bevorderen dat voortaan tegemoet gekomen wordt aan het door de preadviseurs verwoorde bezwaar (blz. 20 van de preadviezen) dat men omtrent de interpretatie van de Richtlijn vrijwel geheel in het duister tast aangezien de toelichtingen summier en niet duidelijk zijn, omdat een officiële toelichting bij de definitieve tekst geheel ontbreekt en omdat de stukken die iets over de betekenis van onduidelijke bepalingen zouden kunnen zeggen geheim zijn evenals de verklaringen die zijn opgenomen in de notulen van de Raad.

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden instemmen met de keuze van een minimumkapitaal voor de n.v., dat aanzienlijk hoger ligt dan het huidige bedrag. Deze leden vernamen graag van de Minister hoeveel de koers thans is van 25 000 rekeneenheden ten opzichte van de gulden. Zij deelden de mening dat voorkomen moet worden dat vennootschappen frequent moeten overgaan tot aanpassing van dat minimumkapitaal. Is de marge ook thans nog voldoende, aangezien de vaststelling van 1976 dateert?

Bovendien meenden zij dat het minimumkapitaal toch ook een relatie dient te hebben met de omvang van de economische activiteiten die de n.v. onderneemt. Zij constateerden dat voor kleinere ondernemingen de b.v.-vorm gekozen zal worden; is dan voor een n.v. f 100 000 niet een erg gering minimumkapitaal als zekerheid? Ook hier zagen zij weer een relatie met de regeling voor de b.v. Thans is een zo gering mogelijk verschil in minimumkapitaal wenselijk om de vlucht in de b.v.'s, met geringere openheid, te voorkomen. Indien echter ook ten aanzien van de b.v. meer openbaarheid van gegevens vereist wordt, zoals deze leden herhaaldelijk bepleitten, dan meenden zij dat dit tot een andere beoordeling zou kunnen leiden en dat de omvang van de economische activiteiten, die n.v.'s plegen te ondernemen, een hoger minimumkapitaal zou kunnen rechtvaardigen. Zij vernamen graag de mening van de bewindsman hierover.

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren van mening dat het beoordelen van dit wetsontwerp met betrekking tot de n.v. niet los gezien kan worden van de regelingen met betrekking tot de overige rechtspersonen. Met name de verhouding met toekomstige regelingen ten aanzien van b.v.'s interesseerden in het bijzonder. Zij vernamen graag welke regelingen volgens de Minister ook op de b.v.'s van toepassing kunnen zijn.

Zij hadden enige moeite met punt 4 van de memorie van toelichting waaruit zij meenden te moeten concluderen dat in dit wetsontwerp impliciet ook een aantal zaken voor de b.v. worden geregeld. Deze leden wilden er op aandringen dat nu reeds een inzicht aan de Kamer wordt gegeven in hoeverre er afwijkingen ten aanzien van b.v.'s overwogen worden. Immers, zo meenden deze leden, een aantal waarborgen zijn bij de n.v.'s gelegen in de hogere mate van openbaarheid van gegevens. Waar deze ontbreken bij de b.v.'s zullen extra waarborgen voor crediteuren geschapen moeten worden. Deze leden wilden er ook nu reeds voor pleiten om de positie van crediteuren die vanuit een publiekrechtelijke plicht moeten handelen, zoals bedrijfsverenigingen, te versterken. Veelal zal namelijk de hoofdelijke aansprakelijkheid van bestuurders te weinig opleveren. Ziet de bewindsman mogelijkheden om juist hier tot een versterking van de positie van deze crediteuren te komen?

Deze leden meenden dat meer duidelijkheid over de toekomstige wetgeving ten aanzien van b.v.'s met name ook gewenst is omdat ook in dit ontwerp een uitwijkmogelijkheid naar omzetting in de b.v.-structuur geboden wordt in artikel 74. Zij vreesden dat deze bepaling ertoe kan leiden dat juist de dubieuze of op zijn minst zwakke ondernemingen vluchten in de b.v.-structuur. Zij meenden dat omzetting in een b.v., indien onvoldoende kapitaal gestort is, voor de n.v. alleen zal mogen plaatsvinden na een materiële toetsing van de kant van de rechter of daardoor geen benadeling van derden, en met name van crediteuren, uit een publiekrechtelijke plicht plaatsvindt.

In dit verband vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie zich af of het verzoek aan het hoofdbestuur van de Koninklijke Notariële Broederschap in de vorm van een brief van de Staatssecretaris op 2 november 1978, waarbij de notarissen op grond van hun wettelijke plicht dringend werden verzocht een actievere rol te spelen bij de strijd tegen misbruik van rechtspersonen, inmiddels tot concrete resultaten ten aanzien van de verwerkelijking van de specifieke verantwoordelijkheid van het notariaat heeft geleid.

In een aantal artikelen is sprake van waardering van inbreng of vermogen volgens methoden, die moeten voldoen aan normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd. Dit is een vage norm. Ook de vorige Minister van Justitie gaf dat toe, toen dit onderwerp door het toenmalige lid van de fractie van de P.v.d.A. Wierenga vrij uitvoerig aan de orde werd gesteld tijdens de openbare commissievergadering ter voorbereiding van de plenaire behandeling van Boek 2 NBW op 26 augustus 1974 (Zie Tweede Kamer, zitting 1973–1974, blz. D 40 e.v.). Organisaties van werkgevers, werknemers en accountants waren toen bezig met een inventarisatie van waarderingsgrondslagen en met een toetsing op hun aanvaardbaarheid. Over die aanvaardbaarheid bleken nog al wat meningsverschillen te bestaan. Kan de Minister medelen hoe de stand van zaken thans is: heeft die inventarisatie inmiddels iets definitiefs opgeleverd; zijn er al knopen doorgehakt ter bepaling wat in het maatschappelijk verkeer aanvaardbaar is? Hoe staat het met de opvolging door de ondernemingen van de door de tripartitecommissie opgestelde – niet bindende – richtlijnen? Is de Minister bereid bij algemene maatregel van bestuur regelen te doen opstellen omtrent de toelaatbaarheid van bepaalde grondslagen van waardering, hetzij door een bepaling op te nemen in dit wetsontwerp hetzij in het ontwerp ter aanpassing van de wet aan de Vierde Richtlijn? Daarbij informeerden deze leden, wanneer laatstbedoeld ontwerp te verwachten is.

Het wetsontwerp kent een drietal sancties: Bestuurdersaansprakelijkheid, ontbinding door de rechter op vordering van het openbaar ministerie en die behorende bij artikel 1 onder 4° van de Wet op de Economische Delicten. Het

ging de leden van P.v.d.A.-fractie vooral om de laatste twee sancties. Zij vroegen wat zij te dien aanzien van het openbaar ministerie mochten verwachten. Is het openbaar ministerie wel tegen deze taak opgewassen zowel qua mankracht, qua deskundigheid en interesse? De delicten betreffen met name het nalaten van formaliteiten: het niet bij het handelsregister ter inzage leggen van allerlei stukken. Acht de Minister het risico niet groot dat deze delicten door het openbaar ministerie gerekend zullen worden tot de categorie «ethisch kleurloos», aan de opsporing en vervolging waarvan het diensgevolge weinig prioriteit zal toekennen? De leden van de P.v.d.A.-fractie verwezen naar hetgeen over dit onderwerp door het lid Roethof bij de begrotingsbehandeling van Justitie is gezegd. Wat de deskundigheid betreft vroegen deze leden in hoeverre er bij het openbaar ministerie voldoende specialisatie aanwezig is op het gebied van het vennootschapsrecht.

Bovendien informeerden zij hoe de Minister zich voorstelt dat het openbaar ministerie deze delicten zal opsporen. Het wetsontwerp gaat blijkbaar van de stilzwijgende veronderstelling uit dat het openbaar ministerie zeer actief de ontwikkelingen in de n.v.'s zal volgen. Zal dat inderdaad het geval zijn? Zo ja, dan zal dat zeker zijn consequenties hebben voor de omvang van de werkzaamheden. Is het apparaat daarop wat de mankracht betreft berekend? Het gaat bij de in dit wetsontwerp gecreëerde delicten om het nalaten van formaliteiten. Wat opvalt is dat tegen kwade trouw, misbruik en fraude geen wetsbepalingen met een daaraan verbonden strafsancie zijn opgenomen. Mogelijk vindt de Minister dat hiertegen moet worden opgetreden met de mogelijkheden die het Burgerlijk Wetboek, de Faillissementswet en het Wetboek van Strafrecht bieden. Deze leden vroegen of de diverse bepalingen dan niet toch wijziging c.q. aanvulling behoeven omdat zij de indruk hadden dat het civiele recht – zij doelden op de (faillissements-)pauliana – nogal wat bewijsproblemen met zich meebrengt terwijl het strafrecht – de artikelen betreffende bedrog en benadeling van schuldeisers of rechthebbenden – ook weinig toegesneden lijkt op de ontwikkelingen die zich sinds het einde van de vorige eeuw, toen deze artikelen tot stand kwamen, in het bedrijfsleven hebben voorgedaan. Wil de Minister via – zo nodig – voorstellen tot wetswijziging en richtlijnen aan het openbaar ministerie ervoor zorg dragen dat zowel langs civielrechtelijke als langs strafrechtelijke weg de «white collar crimes» eindelijk naar behoren (kunnen) worden aangepakt?

Wat is de mening van de Minister over het vraagstuk of Richtlijnen tot harmonisatie van het vennootschapsrecht (horizontale) directe werking kunnen hebben zolang de nationale wetgeving nog niet aan de richtlijn is aangepast? En wat is zijn mening ten aanzien van de vraag of de rechter de ter uitvoering van de Richtlijn in de nationale wet opgenomen bepalingen mag toetsen aan die Richtlijn?

Kan de Minister aangeven bij het voldoen aan welke artikelen van het onderhavige wetsontwerp het adviesrecht van de ondernemingsraad ex artikel 25 van de Wet op de Ondernemingsraden in werking treedt, zo vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie ten slotte.

De leden behorende tot de C.D.A.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van dit uitvoerige en voor de rechtspraktijk ingrijpende wetsontwerp. Zij beoordeelden dit in beginsel positief, omdat een verbetering van de positie van crediteuren en van aandeelhouders wordt beoogd. Het bijeenbrengen en in stand houden van het kapitaal staan centraal en daarmee de bescherming van derden, met name crediteuren. Onder deze derden zijn uiteraard ook werknemers te verstaan, wier afhankelijke financiële positie in bijzondere mate betrokken is bij de solvabiliteit van de naamloze vennootschap. Intussen is wel gebleken, dat dit wetsontwerp aanleiding geeft tot vele kritische opmerkingen en rechtsvragen betrekking hebbende op de parlementaire controle op de totstandkoming van nieuw recht ter volvoering aan Europese Richtlijnen, op het praktisch moeilijk hanteerbare karakter van de bepalingen, de rechtsonzekerheid door de verbrokkelde deelwet-

geving op grond van de verschillende richtlijnen, die in voorbereiding zijn, het te weinig aanwezig zijn van begrip voor de positie van internationale ondernemingen die emissies in het buitenland moeten kunnen verrichten, de ernstige beperkingen van de beleidsruimte voor de nationale wetgever en het vaak onnodig verder gaan in het geven van voorschriften dan de Richtlijn voorschrijft.

Met waardering hadden deze leden kennis genomen van de uitvoerige, gedegen en snel beschikbaar gekomen preadviezen voor de Vereniging Handelsrecht en de Nederlandse Vereniging voor Europees Recht ten behoeve van de gezamenlijke vergadering op 8 december 1978, opgesteld door de heren mr. J. H. Maschhaupt en mr. P. M. Storm. Hoewel zeer vele opmerkingen in dit 259 bladzijden tellende rapport de leden van de C.D.A.-fractie aanleiding gaven hierover met de Minister van gedachten te wisselen, meenden zij zich daarin uiteraard te moeten beperken. Zij vertrouwden er echter op, dat nog eens nauwkeurig wordt nagegaan door de Regering of aanvulling, wijziging en nadere interpretatie gewenst is, daar waar deze wordt bepleit. Zij zagen de resultaten hiervan in de memorie van antwoord gaarne tegemoet. Voor de rechtsontwikkeling is het van grote betekenis immers, dat de regeling voor één van onze voornaamste rechtspersonen, de naamloze vennootschap, in ons Burgerlijk Wetboek zodanig plaatsvindt, dat het de rechtspraak en ook de rechter niet onnodig moeilijk wordt gemaakt door vele problemen onopgelost te laten en te verschuiven naar de toekomstige wetgever of de rechter. Van groot belang is naar de mening van deze leden bovendien, dat het soepele en flexibele karakter, dat het vennootschapsrecht in Nederland kenmerkt niet verloren gaat door al te stringente formele en administratieve bepalingen, ingegeven door de harmonisatiegedachte en de bescherming van schuldeisers tegen misbruik of oneigenlijk gebruik van de naamloze vennootschap. In ons land met zijn sterk internationaal gerichte bedrijfsleven in handel, industrie, verkeer en vervoer, financiën en bankwezen is het kunnen beschikken over een rechtszekere, soepel hanteerbare en voor buitenstaanders makkelijk herkenbare rechtsfiguur als de n.v., één van de bestaansvoorwaarden. Zonder een goede juridische infrastructuur, waarbij wederzijdse rechten en verplichtingen, taken en bevoegdheden voor een ieder begrijpelijk vaststaan, is een gezonde continuïteit en een evenwichtige groei en deel hebben aan het internationale bedrijfsleven nauwelijks mogelijk.

Met de preadviseurs bekwam de leden van de C.D.A.-fractie de vrees, dat de ontwikkeling op Europees niveau van het partieel voortdurend voorschrijven van nieuwe richtlijnen, onzekerheid schept en het vennootschapsrecht maakt tot een slechts voor weinigen toegankelijk specialisme, nog versterkt door de jurisprudentie betreffende de verticale en horizontale werking van de richtlijnen. Hoewel in de memorie van toelichting de horizontale werking van de richtlijn wordt ontkend op grond van artikel 44, twijfelen de preadviseurs hieraan. Hoe denkt de bewindsman hierover, zo vroegen zij.

Ten aanzien van het tijdselement is de kritiek ook ernstig. Volgens artikel 43 van de Tweede Richtlijn hebben de lid-staten 2 jaar om de Richtlijn uit te voeren. De Richtlijn dateert van 13 december 1976 en het wetsontwerp is op 21 september 1978 ingediend. Dit laatste is begrijpelijk, want het wetsontwerp brengt ingrijpende wijzigingen en raakt de kern van het vennootschapsrecht. De omvang van de tekstwijzigingen en de uitvoerige memorie van toelichting geven hier blijk van. Voor zover bekend zijn nog slechts in Denemarken en Duitsland wetsontwerpen ingediend. Terwijl de voorbereiding van de Tweede Richtlijn ruim 12 jaar in beslag heeft genomen, krijgen de lid-staten slechts een termijn van 2 jaar om hun wetgeving aan te passen. Op deze manier dwingen de gemeenschapsinstellingen tot schending van het verdrag. Gaarne zouden de leden van de C.D.A.-fractie de opvattingen van de bewindsman willen vernemen of hij deze gevoelens van onbehagen kan onderschrijven en of een gedegen behandeling van deze wetgeving niet een zorgvuldiger procedure vergt. Met name is voldoende inspraak van wetenschap en praktijk, van belanghebbenden en van de politieke basis nodig

bij deze structurele wetgeving. Bovendien wordt in dit wetsontwerp soms verder gegaan dan de richtlijn verlangt en ook dat vraagt zorgvuldige overweging. Ondanks het begrijpelijke tempo om tot harmonisatie te komen, is «haastwetgeving», zoals hiervoor al uiteengezet, niet verstandig.

Nog bedenkelijker is het gebrek aan democratische controle bij de totstandkoming van de Richtlijnen in het algemeen en van deze richtlijn in het bijzonder. De onderhandelingen vonden immers plaats in het grootste geheim. Tot de datum van publikatie, begin februari 1977, tastten zelfs ingewijden in het duister over de uiteindelijke tekst, die aanzienlijk afweek van het oorspronkelijke ontwerp. Ook de datum van de beslissing 13 december 1976, was een verrassing. Over ingrijpende wijzigingen hebben noch wetenschap, noch praktijk zich kunnen uitspreken.

Ten opzichte van vroeger – dat namelijk na zeer uitvoerige parlementaire behandeling en met inspraak van alle mogelijke belangengroepen, privaatrechtelijke wetgeving tot stand kwam, zeker op een essentieel onderdeel als het vennootschapsrecht – is thans de situatie, dat binnenskamers, zonder reële democratische controle en met een minimale inspraak van betrokkenen, het recht van alledag, de structuur van de onderneming rakende, op zeer essentiële punten gewijzigd wordt. Het is te hopen, dat het rechtstreeks gekozen Europees Parlement er spoedig in zal slagen hierin een ommekeer teweeg te brengen. Nu op nationaal niveau de wijziging van de wetgeving aan de orde is, zal alsnog deze democratische controle zo goed mogelijk tot zijn recht dienen te komen.

Hoe denkt overigens de bewindsman over de suggestie van Maeijer in zijn preadvies van 1971, blz. 598, dat de vaste Commissie voor Justitie van de Tweede Kamer haar oordeel geeft over de voornaamste inhoud van een ontwerp-richtlijn? Ook in Duitsland vindt een overeenkomstige procedure toepassing. Daarbij is het van betekenis, dat ook tijdens de onderhandelingen overleg plaatsvindt met de kamercommissie. Voor de wetsgeschiedenis zijn de stukken ten grondslag liggend aan de Richtlijn van belang. Waarom heeft de bewindsman de verklaringen opgenomen in de notulen van de Raad niet gepubliceerd en wordt dit overgelaten aan het speurwerk van de preadviseurs? Hoe denkt de bewindsman over de beschouwingen op blz. 6 en 7 van de preadviezen inhoudende, dat de lid-staten hun vrijheid van wetgeving, ook op het gebied van nieuwe ontwikkelingen, grotendeels hebben verloren en er een bevrozingseffect van de harmonisatierichtlijnen uitgaat? Hoe ziet de bewindsman de spanning tussen de door de Gemeenschap verkregen bevoegdheden en de sociaal-politieke ontwikkeling in eigen land, leidende tot de drang naar eigen wijziging van wetgeving?

Bij de keuze van het minimumbedrag voor het maatschappelijk, geplaatste en gestorte kapitaal konden de leden van de C.D.A.-fractie zich zowel met het bedrag als de argumentatie hiervan in de memorie van toelichting verenigen. De Richtlijn schrijft 25 000 rekeneenheden voor, waarop minimaal 25% dient te zijn gestort, maar reeds bij het wetsontwerp, dat leidde tot invoering van het minimum gestorte kapitaal van f 35 000 is de wenselijkheid gebleken van een ruime afronding naar boven. Inderdaad is het redelijk te verlangen van ondernemingen in de n.v.-vorm, die niet tot de kleinste ondernemingen behoren, dat een voldoende eigen vermogen aanwezig is in de vorm van nominaal gestort kapitaal. Daar voor opname in de Prijscourant voor de Effectenhandel f 2 500 000 als minimum wordt ingesteld, laat zich nog de vraag stellen of het bedrag van f 100 000 goed gekozen is. Kleinere ondernemingen kunnen immers de b.v.-vorm kiezen? Bovendien vraagt het wetsontwerp delegatie aan de Kroon tot verhoging van het minimum als het Europees recht ertoe verplicht. Omdat dan parlementaire controle vooraf niet mogelijk is, vroegen de leden van de C.D.A.-fractie zich af, of het niet verstandig is de aanbeveling van de preadviseurs te volgen, dat «dit bedrag» (in artikel 67, lid 2) niet het gestorte kapitaal dient te omvatten. In plaats daarvan zou in navolging van Engeland en Frankrijk een hoger minimumkapitaal in artikel 67 reeds kunnen worden opgenomen.

Wat denkt de bewindsman van de aanbeveling in punt 6 op biz. 56 van de preadviseurs? Het wetsontwerp kent alleen aansprakelijkheid van bestuurders als sanctie; men gaat uit van het geldende recht van uitgesloten aansprakelijkheid van bestuurders en aandeelhouders. Het bijeenbrengen en in stand houden van het kapitaal staan centraal en daarmee de crediteurenbescherming.

Bij de behandeling van het wetsontwerp tot invoering van een minimumkapitaal, begin 1978, hadden de leden van hun fractie gewezen op de betrekkelijke waarde van het kapitaalsvereiste, zo stelden de leden van de C.D.A.-fractie. Voor belastingen en premies heeft de Regering een wetsontwerp aangekondigd over de invoering van aansprakelijkheid van bestuurders voor belasting- en premieschulden, indien er sprake is van opzet, grove nalatigheid of schuld bij niet-voldoening. Daarbij zou sprake zijn van bewijslastomkering. De leden van deze fractie hadden bepleit, en herhaalden thans dit pleidooi, op deze wijze geen onderscheid te maken tussen bevoorrechte crediteuren (belastingen en premies) en achtergestelde crediteuren (werknemers, leveranciers, obligatiehouders). Bovendien ware een mede-aansprakelijkheid in te voeren tot een beperkt bedrag. Een nadere studie ter zake zou gereedgekomen begin 1979. Herinnerd wordt hierbij aan de parlementaire gedachtenwisseling op 8 februari 1979 tijdens de interpellatie van het kamerlid De Graaf. Gaarne zouden de leden van de C.D.A.-fractie vernemen of de bewingsman zich al een nadere voorstelling heeft gevormd tot concretisering van de wetgeving in deze gewenste richting. De vraag kwam daarbij bij de leden van deze fractie op of een mede-aansprakelijkheid ook niet is in te voeren voor oprichters, houders van aandelen op naam en voor vennootschappen, die meer dan 50 % houden van de aandelen van een n.v., waarop de aansprakelijkheid betrekking heeft. Hoe denkt de bewindsman over de afschaffing van het maatschappelijk kapitaal (zie blz. 114-116 van de preadviezen)?

Het ingrijpende wetsontwerp is ingediend onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie. Daar het wetsontwerp ook ingrijpende gevolgen heeft voor b.v. -emissies is het Ministerie van Financiën, verantwoordelijk voor het beurswezen, effectenhandel en toezicht bank- en kredietwezen, ten nauwste betrokken bij dit wetsontwerp. Ook fiscale aspecten zijn, blijkens opmerkingen van de preadviseurs, aan dit wetsontwerp verbonden. Gelet op de taakverzwaring van het Handelsregister en de beslissende rol toegedacht aan accountants, is eveneens het Ministerie van Economische Zaken betrokken bij dit wetsontwerp. Aan de crediteurenbescherming zijn in het bijzonder ook de sociale aspecten verbonden van de werknemers indienst van de vennootschap. Het Ministerie van Sociale Zaken voelt zich uiteraard ten nauwste hierbij betrokken. Hebben de bewindslieden van genoemde departementen deelgenomen aan vooroverleg alvorens dit wetsontwerp is ingediend?

In een artikel in het «Economisch Dagblad» van 2 november 1978 heeft prof. mr. C. A. Boukema nog eens gewezen op de grote gevolgen van het wetsontwerp voor de bescherming tegen overvallen. Door de minimumstortingsplicht te verhogen van 10 % naar 25 % en de maximuminkoopbevoegdheid terug te brengen van 50 % naar 10 % is een beschermingsoperatie tegen overvallen aanzienlijk moeilijker dan voorheen. Derden kunnen minder makkelijk buiten de deur gehouden worden. Voor de positie van werknemers en de continuïteit van de onderneming is dit in veel gevallen een achteruitgaan. Wat denkt de bewindsman te doen om voor deze problematiek een oplossing te vinden? Ook de blokkeringsclausules ter bescherming van belangen van bestaande aandeelhouders komt op de tocht te staan. Blijft dan alleen de b.v.-vorm nog over als men deze toch gehandhaafd wil zien, zo vroegen de leden van de C.D.A.-fractie.

De leden van de V.V.D.-fractie stelden met instemming vast dat de Tweede Richtlijn van de Raad van 13 december 1976 (77-91-EEG) de belangen beoogt te beschermen, zowel van deelnemers in vennootschappen als van derden met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschappen, alsook de instandhouding en wijziging van haar kapitaal, ten einde de waar-

borgen gelijkwaardig te maken alsmede dat het instituut «Naamloze Vennootschap», zoals gehanteerd in de lid-staten, het wenselijk doet zijn om een coördinatie van dit belangrijke instrument te realiseren, waartoe, zoals de memorie van toelichting stelt, de regeling bijdraagt en iedere belanghebbende in staat stelt zich een oordeel te vormen over de wezenlijke kenmerken van de vennootschap, meer speciaal over de samenstelling van het aandelenkapitaal. Gelet op de belangwekkendheid van de materie stelde de V.V.D.-fractie vast dat veel deskundigen in uitvoerige rapporten hun oordeel over deze materie hebben gegeven, hetgeen niet alleen de belangwekkendheid van het onderwerp onderstreept, doch ook de ingewikkeldheid van deze materie. De leden van de V.V.D.-fractie hadden ervan nota genomen, dat een wetsontwerp inzake de besloten vennootschappen in voorbereiding is. In afwachting van het in te dienen wetsontwerp gingen zij hier niet in op de toepassing van de Tweede Richtlijn op de besloten vennootschappen.

De leden van de fractie van D'66 merkten op, dat, nu het wetsontwerp geheel gebaseerd is op de Tweede Richtlijn en de wetgever aan de gedetailleerde voorschriften van de Richtlijn gebonden is, het weinig zin heeft om diep in te gaan op de hoofdlijnen van het ontwerp.

Met inachtneming hiervan stelden zij dat het ontwerp op een enkel punt een wezenlijke verbetering inhoudt van het geldende recht. Instemming, aldus deze leden, kan in het bijzonder worden betuigd met de verhoging van het minimumkapitaal tot f 100 000 en de verbeterde regeling van de uitgifte van aandelen. Voor het overige bevat het ontwerp een reeks van voorschriften, waarvan de urgentie en het praktisch belang kunnen worden betwijfeld. Het resultaat van het een en ander is dat opnieuw een stuk van het recht voor de burger, die ermee te maken krijgt, bestuurders en commissarissen van naamloze vennootschappen daaronder begrepen, maar ook voor de niet gespecialiseerde jurist, in verregaande mate ontoegankelijk wordt. Uit het oogpunt van maatschappijontwikkeling valt dit te betreuren.

De Richtlijn beperkt zich tot naamloze vennootschappen. In de memorie van toelichting (blz. 2) wordt opgemerkt dat vele bepalingen ook op besloten vennootschappen kunnen worden toegepast. Een wetsontwerp te dier zake zal worden ingediend zo spoedig mogelijk nadat het onderhavige ontwerp zijn uiteindelijke vorm heeft gekregen. De leden van de fractie van D'66 spraken de hoop uit dat niet op de enkele grond dat vele bepalingen ook op besloten vennootschappen kunnen worden toegepast de invoering van die bepalingen, ook voor besloten vennootschappen, zal worden voorgesteld. Voor besloten vennootschappen geldt wellicht nog in sterkere mate dan voor naamloze vennootschappen dat het op die rechtsvormen toepasselijke recht voor de betrokkenen begrijpelijk moet blijven.

Door onder meer Maschhaupt en Storm is gepleit voor afschaffing van het maatschappelijk kapitaal (blz. 114 e.v.). Het is inderdaad niet goed in te zien welke nuttige betekenis dit begrip in het n.v.-recht vervult, aldus de leden van de fractie van D'66. Wat is het oordeel van de Minister hierover?

Artikelen

Artikel I

Algemeen

De leden van de V.V.D.-fractie waren van mening, dat in het ontwerp een aantal regelingen zoals onder meer artikel 94, lid 4, en artikel 95a, lid 3, zijn opgenomen, die zodanig ingewikkeld zijn dat verwacht moet worden dat de praktijk, die niet zal volgen. Verder waren deze leden van oordeel dat artikel 80, tweede lid, alsmede de bepalingen met betrekking tot storting van een bedongen agio en de controle daarop bij inbreng van andere valuta dan Nederlands geld, artikel 89 a met betrekking tot de inpandneming van eigen aandelen door de vennootschap, de publikatievoorschriften van artikel 326 en de regeling ex artikel 94, lid 4, waarvan de toepassing beperkt is tot Nederlandse vennootschappen, Coöperatieve Verenigingen en de Onderlinge Waarborgmaatschappijen, alsmede het artikel 94, zesde lid en artikel 95a, vierde lid, hetzij niet noodzakelijk dan wel bezwaarlijk lijken. Waarom strekt

de vrijstelling met betrekking tot de accountantsverklaring ex artikel 95a, lid 2, juncto artikel 94, lid 3, zich niet uit tot stichtingen zeker indien deze reeds vallen onder de werking van de Pensioen- en Spaarfondsenwet, zo vroegen deze leden.

Artikel 67

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen, of de Minister tegen de achtergrond van de in het preadvies (blz. 114 e.v.) genoemde bezwaren kan uiteenzetten welke voordelen hij verbonden acht aan het in de wet handhaven van het maatschappelijk kapitaal?

Artikel 72

De leden van de P.v.d.A.-fractie alsook die van de C.D.A.-fractie wezen er op, dat dit artikel een uitwerking betreft van artikel 13 van de Richtlijn inzake omzetting van een vennootschap van een andere rechtsvorm in een n.v. Bij die omzetting zou toch tenminste aan dezelfde waarborgen moeten worden voldaan als neergelegd in de artikelen 2 t/m 12 van de Richtlijn. Waarom is er geen sprake van een analoge toepassing van artikel 3 sub j en k? Kan de minimumstorting van 25% bij omzetting in een n.v. beter worden geregeld, zo wilden deze leden weten.

Artikel 72, lid 1, onder f

Zowel de leden van de P.v.d.A.-fractie alsook die van de C.D.A.-fractie merkten op, dat deze bepaling alsook die van artikel 94, lid 3, 95a, lid 2, en 95b, lid 3 verwijzen naar de deskundige in artikel 102, de registeraccountant. Wat is het oordeel van de Minister over de mening van de Nederlandse Orde van Accountants – administratieconsulenten, dat ook de andere wettelijk gekwalificeerde accountant, namelijk de accountant-administratieconsulent, als deskundige moet kunnen optreden, zo vroegen zij.

Artikel 74

Dit artikel schrijft een verplichte ontbinding door de rechter voor als sanctie in een drietal gevallen (behoudens de mogelijkheid van omzetting in een b.v. bij niet voldoen aan de storting van 25%). Ex artikel VIII geldt deze sanctie van ontbinding ook voor reeds bestaande vennootschappen. De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen waarom de huidige en eerst kortgeleden na enige parlementaire discussie vastgestelde «kan ontbinden»-bepaling niet is gehandhaafd. Kan bij het hanteren van de verplichting tot ontbinding de werkgelegenheid bij voorbeeld niet in het gedrang komen?

De leden van de fractie van D'66 wezen erop, dat in artikel 74 de bevoegdheid tot het vorderen van ontbinding van de vennootschap door het openbaar ministerie wordt verruimd. Tegelijkertijd wordt de beleidsvrijheid van de rechter verkleind. Sedert de invoering van Boek 2 BW in 1976 heeft het openbaar ministerie in een aantal gevallen een soortgelijke bevoegdheid. Ook voordien bestond trouwens die bevoegdheid in enkele gevallen.

Voor zover bekend maakt het openbaar ministerie van zijn bevoegdheid om de ontbinding van een rechtspersoon te vorderen zelden of nooit gebruik. Is de Minister van plan te bevorderen dat het openbaar ministerie op dit gebied een meer actieve rol gaat vervullen? Zo nee, hoe denkt de Minister dan te voorkomen dat artikel 74 een dode letter zal blijven? Zou het geen aanbeveling verdienen om een soortgelijke bevoegdheid te geven aan de Kamers van Koophandel, aldus de leden van de fractie van D'66.

Naar aanleiding van artikel 74, lid 2, zouden de leden van de fractie van de P.v.d.A. gaarne van de Minister vernemen welke rechtsmiddelen open staan tegen een weigering van het openbaar ministerie om de ontbinding van een

vennootschap te vorderen. Deze leden meenden dat er thans geen beroep mogelijk is tegen de beslissing van het openbaar ministerie om geen vordering tot ontbinding in te stellen. Het leek hen wenselijk dat voor belanghebbende een beroepsmogelijkheid open staat. Hierover vernamen zij gaarne de mening van de Minister.

Artikel 77a, lid 1, sub c

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen zich af, waarom hier de letterlijke tekst van de Richtlijn niet is aangehouden. Is de bewindsman bereid conform het voorstel van de Gecombineerde Commissie Vennootschapsrecht, ingesteld door de Koninklijke Notariële Broederschap en de Nederlandse Orde van Advocaten, alsnog de formulering van de Richtlijn aan te houden? Is het juist, dat een wettelijke bepaling delegeert aan reglementen en voorschriften van een privaatrechtelijke organisatie als de Vereniging voor de Effectenhandel? Hoe denkt de bewindsman over de beschouwingen van de preadviseurs op blz. 235-240 van het preadvies, aldus de leden van de C.D.A.-fractie.

Met betrekking tot deze bepaling merkten de leden van de V.V.D.-fractie op dat de Richtlijn in artikel 2 onder beleggingsmaatschappijen met veranderlijk kapitaal in de zin van de Richtlijn uitsluitend verstaat vennootschappen, die onder meer een beroep doen op het publiek voor de plaatsing van hun eigen aandelen; het voorgestelde artikel 77a-sub c houdt daarentegen als criterium aan om te vallen onder een beleggingsmaatschappij met veranderlijk kapitaal: «waarvan de aandelen met uitzondering van aandelen waaraan buitengewone bevoegdheden, anders dan op het gebied van de verdeling van de winst of van het overschot na vereffening zijn verbonden, worden opgenomen in de prijscourant van een beurs». Naar de mening van deze leden houdt dit een beperking in die onnodig lijkt. Ook zij gaven derhalve de voorkeur aan de tekst van de Richtlijn op dit punt, opdat beleggingsmaatschappijen van bij voorbeeld banken, ook als zij niet genoteerd zijn, toch onder de vrijstelling zouden kunnen vallen.

Artikel 77a, lid 2

Met betrekking tot deze bepaling stelden de leden van de V.V.D.-fractie de vraag wat er met het woord «uitgaan» is bedoeld, omdat hieronder ook begrepen is het begrip «uitstaan», hetgeen zou impliceren dat de «uitstaande» aandeelbewijzen van openbare beleggingsmaatschappijen zouden moeten worden verwisseld of bijgestempeld. Dit zal in verband met het grote aantal van die stukken en de verwisseling of bijstempeling daarvan, om aanpassing te krijgen aan artikel 77a, lid 2, zeer tijdrovend zijn en zeer grote kosten met zich meebrengen. Deze leden stelden derhalve voor om ten aanzien van lid 2 een overgangsbepaling op te nemen, daarop neerkomende dat bestaande aandeelbewijzen van de verplichting ex artikel 77a, lid 2, worden uitgezonderd.

Artikel 80, lid 1

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vroegen wat de motivering is van de Minister om de overgangstermijn die elders wel van toepassing is, niet evenzeer van toepassing te verklaren op de verplichting tot volstorting van agio.

Kan hier verduidelijkt worden dat het gaat om én ten minste f 100 000 én ten minste 25%, zo merkten deze leden verder nog op, daarbij verwijzende naar artikel 67, tweede lid.

Hoe denkt de bewindsman over de opmerkingen van de preadviseurs op blz. 69 van het preadvies, zo wilden de leden van de C.D.A.-fractie weten. Is het juist, zoals een adressant meldde, dat voor wat de verplichte storting voor agio betreft, geen overgangstermijn voor bestaande vennootschappen is opgenomen? Indien dit zo is, kan dan gelet op de bezwaren in het adres, aangeduid voor buitenlandse aandeelhouders vallende onder deviezenvoorschriften, niet alsnog een overgangstermijn worden opgenomen?

De leden van de V.V.D.-fractie merkten op, dat blijkens artikel 26 van de *Richtlijn een agio terstond bij de plaatsing van een aandeel volledig dient te worden gestort*. Dit artikel is, aldus deze leden, uitgewerkt in het voorgestelde artikel 80, lid 1. Zoals de memorie van toelichting bij de overgangsbepalingen onder artikel VIII (blz. 55) stelt brengt dit voor bestaande vennootschappen vele ingrijpende voorschriften mee, die aanzienlijke stortingen kunnen meebrengen voor grote aandeelhouders in kleine n.v.'s en voor houders van niet volgestorte aandelen. Artikel 43, tweede lid, laatste alinea van de *Richtlijn* laat daarom voor deze bepalingen een overgangstermijn toe van drie jaren voor bestaande n.v.'s. Voor wat betreft de verplichte storting van agio is echter geen overgangstermijn opgenomen voor vennootschappen, die bestaan op het moment van het in werking treden van de onderhavige wet, hetgeen ertoe moet leiden, aldus deze leden, dat bij het in werking treden van de wet, terstond een nog niet gestort agio moet worden gestort. Dit zou tot zeer ver strekkende en bijna niet te realiseren consequenties kunnen leiden, namelijk dat een ongewijzigde invoering van dat ontwerp de gevolgen zou kunnen hebben dat een buitenlandse aandeelhouder van een vennootschap terstond bij het in werking treden van de wet vele miljoenen agio zou dienen te storten. In verband hiermede wilden de leden van de V.V.D.-fractie in overweging geven om een overgangstermijn in te voeren van minstens 36 maanden voor wat betreft de verplichte storting van agio door vennootschappen die bestaan op het moment van het in werking treden van de wet, hetgeen ook aansluit bij de regeling met betrekking tot de verplichte storting van 25 % per aandeel en met hetgeen in de memorie van toelichting in artikel VIII is gesteld.

Ter wille van de duidelijkheid zou het naar de mening van de leden van de V.V.D.-fractie aanbeveling verdienen in artikel 80, lid 1, tweede zin, in plaats van «een hoger bedrag» te lezen: «een hoger bedrag in Nederlands geld». Dit voorstel leek hen van groot praktisch belang, omdat een ruimere strekking van de bijstortingsplicht immers de uitgifte van aandelen in het buitenland tegen een vast in de buitenlandse valuta uitgedrukt bedrag feitelijk onmogelijk maakt, aangezien voor de buitenlandse inschrijvers (in het bijzonder in de USA) een bijstortingsplicht voor het geval dat de waarde van de buitenlandse valuta na vaststelling van de uitgiftekoers zou dalen ten opzichte van de gulden, onaanvaardbaar zou zijn. Ook bij de inbreng van een bestaande onderneming zouden er ernstige praktische bezwaren kunnen ontstaan, aldus de leden van de V.V.D.-fractie.

Artikel 80, lid 3

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid merkten op, dat storting in Nederlands geld moet geschieden (idem artikel 96a). Betekent dit dat storting in andere valuta dan Nederlands geld te beschouwen is als storting in natura met als consequentie dat dan de verplichte 25%-storting zal worden ontlopen? Onderkent de Minister tevens de problemen die in dat geval verbonden zijn aan emissie tegen geld in het buitenland (zie blz. 74 preadvies), zo vroegen ze.

In navolging van de preadviseurs vroegen de P.v.d.A.-leden of in de zinsnede «tenzij inbreng van andere goederen is overeengekomen en de inbreng onmiddellijk opeisbaar is» geen sprake is van strijd met artikel 9, lid 2, van de *Richtlijn*. Er staat namelijk niet dat onmiddellijk moet worden gestort noch dat binnen vijf jaar gestort moet worden. Kan de Minister de term «onmiddellijk opeisbaar» verduidelijken? Een recht op het verrichten van werk

of diensten kan niet ingebracht worden, zo vervolgen deze leden. Wat is de opvatting van de Minister omtrent de inbreng van goodwill en know how? De laatste houdt toch immers veelal een verplichting tot het verrichten van werk of diensten in?

Ook de leden van de C.D.A.-fractie wezen er op, dat een recht op het verrichten van werk of diensten niet kan worden ingebracht, evenals volgens het huidige recht. Hoe staat het met de inbreng van goodwill, know how en voltooide projectontwikkeling? Zijn octrooien, patenten, recht op merk, licentierechten, goederen in de zin van dit artikel? Zo neen, hoe is dit in overeenstemming te brengen met het te voeren innovatie- en speerpuntenbeleid van de Ministers van Economische Zaken en voor Wetenschapsbeleid? Met name voor op te richten naamloze vennootschappen voor bepaalde projecten in joint-venture verband is dit van betekenis. Hoe denkt de bewindsman over de opmerkingen van de preadviseurs op blz. 70-73? Het vereiste van storting in Nederlands geld stuit op ernstige bezwaren bij de preadviseurs en bij de Raad van werkgeversverbonden, daar hierdoor emissies in het buitenland ernstig worden bemoeilijkt. Hoe denkt de bewindsman over het voorstel van de preadviseurs op blz. 74, aldus de leden van de C.D.A.-fractie.

De leden van de fractie van D'66 gingen eveneens in op de bepaling dat de storting in Nederlands geld moet geschieden. Onder meer door J. H. Maschhaupt en P. M. Storm is tegen deze bepaling in hun preadvies (op blz. 74) bezwaar gemaakt, aldus deze leden. Voorgesteld wordt het woord «Nederlands» te schrappen. Storting in buitenlandse valuta zou daardoor mogelijk zijn, zonder dat men zou vervallen in de gecompliceerde bepalingen over inbreng in natura. Aan deze mogelijkheid zou vooral behoefte bestaan wanneer een Nederlandse vennootschap in het buitenland een emissie wil doen. Schrapping van het woord «Nederlands» zou inderdaad de gesignaleerde problemen oplossen. Daarmee zou echter, aldus de leden van de fractie van D'66, tevens de weg zijn geopend voor storting in weinig bekende en weinig courante geldsoorten. Met de ratio van de regeling (kapitaalbescherming) lijkt dit in strijd.

Storting in vreemde valuta stuit naar de mening van deze leden ook overigens op problemen. Zo rijst de vraag of de vennootschap het koersrisico tussen het tijdstip van publikatie van de emissiekoers en de storting voor haar rekening mag nemen. Bij emissie tegen pari of vlak boven pari lijkt dit niet goed te verdedigen. Wellicht kunnen alle bezwaren worden opgelost door een regeling in de volgende geest. Het woord «Nederlands» wordt gehandhaafd. Aan de Minister wordt echter de bevoegdheid gegeven om in incidentele gevallen onder nader te stellen voorwaarden storting in vreemde valuta toe te staan. De Minister zou deze bevoegdheid kunnen delegeren aan de Vereniging voor de Effectenhandel.

Storting moet in Nederlands geld geschieden, zo zegt lid 3, tenzij inbreng van andere goederen is overeengekomen en de inbreng onmiddellijk opeisbaar is. Volgens artikel 9 lid 2 van de Richtlijn moet de inbreng in natura binnen vijf jaar na de oprichting worden «volgestort». Volgens de memorie van toelichting is de regeling van artikel 80, lid 3, op dit punt strenger dan de Richtlijn. Indien inderdaad de bedoeling voorziet om strenger te zijn, moeten dan niet de woorden «onmiddellijk opeisbaar is» vervangen worden door «onmiddellijk plaatsvindt», zo vroegen de leden van de D'66-fractie ten slotte.

Artikel 92

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen of de bewindsman de opvatting kan delen van de gecombineerde Commissie Vennootschapsrecht, ingesteld door de Koninklijke Notariële Broederschap en de Nederlandse Orde van Advocaten (zie blz. 2 en 3 van hun adres).

De leden van de V.V.D.-fractie wezen erop, dat de laatste overweging van de Richtlijn van 13 december 1976 stelt dat het met het oog op de doelstelling van artikel 24, lid 3, sub g, nodig is dat de nationale wet bij de kapitaalverhogingen en kapitaalverminderingen zorg draagt voor de naleving en de harmonisatie van de toepassing van de beginselen die een gelijke behandeling waarborgen van aandeelhouders, die zich in identieke omstandigheden bevinden en de bescherming garanderen van degenen wier schuldvorderingen zijn ontstaan vóór het besluit tot kapitaalvermindering. Naar de mening van deze leden gaat echter het ontwerp in artikel 92, lid 2, zoals het is voorgesteld, verder dan de Richtlijn verlangt. Waar de Richtlijn de navolgende onderwerpen regelt, te weten oprichting, uitkeringen, inkoop van aandelen, kapitaalverhoging, kapitaalvermindering, is daarmee niet de rechtsverhouding geregeld of beoogt de Richtlijn de rechtsverhouding niet te regelen tussen de aandeelhouders onderling. Niet valt dan ook in te zien, aldus deze leden, waarom buiten de genoemde gevallen de vennootschap haar aandeelhouders die zich in gelijke omstandigheden bevinden, te allen tijde op dezelfde wijze zou moeten behandelen, omdat zich gevallen kunnen voordoen waarin een gedraging van de vennootschap wel degelijk beantwoordt aan de eisen van redelijkheid en billijkheid als omschreven in artikel 7 van Boek II Burgerlijk Wetboek. Volgens de rechtspraak bij het voormelde artikel 7 zijn er diverse omstandigheden aan te voeren die getoetst dienen te worden aan de goede trouw, in de objectieve betekenis van het woord. Derhalve waren de leden van de V.V.D.-fractie van mening dat het ontwerp van de wet onnodig verder gaat dan de Richtlijn vereist. Verder stelden deze leden de vraag of het bestaande artikel 92, thans lid 1 van artikel 92 zich wel verdraagt met het voorgestelde nieuwe lid 2 van artikel 92. Immers, het huidige lid 1 van artikel 92 maakt het mogelijk om statutair afwijkingen op te nemen ten aanzien van rechten en verplichtingen, verbonden aan de aandelen, terwijl lid 2, naar de mening van deze fractie imperatief geredigeerd is en wel in die voege dat aandeelhouders en certificaathouders die zich in gelijke omstandigheden bevinden, op dezelfde wijze dienen te worden behandeld, hetgeen betekent dat zich ten aanzien van de aandeelhouders en certificaathouders geen verschillen in rechten en verplichtingen mogen voordoen. Er is derhalve, aldus de leden van de V.V.D.-fractie, een tegenstrijdigheid tussen het huidige lid 1 en het voorgestelde lid 2 van artikel 92.

Artikel 93

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen of bekrachtiging niet uitsluitend na de oprichting mogelijk dient te zijn. Zij verwezen daarbij naar de blz. 86-88 van het Preadvies.

Artikel 93a

De leden van de P.v.d.A.-fractie namen een aantal vragen van de pre-adviseurs (blz. 75 e.v.), over, waarop zij gaarne antwoord wilden hebben.

– Is alleen een bankverklaring nodig in geval van storting bij de oprichting (wetstekst) of ook in geval van storting voor de oprichting? Zij vroegen dit in verband met een mogelijke ontduiking van de bepaling.

– Waarom worden de Postcheque- en Girodienst en de Rijkspostspaarbank uitgesloten van de kredietinstellingen die een verklaring mogen afgeven? Deze leden konden niet inzien waarom een saldo bij bovengenoemde instelling niet zou kunnen functioneren als storting. Zij wilden er voor pleiten deze bevoordeling van de retailbanken ongedaan te maken.

– Waarom geldt een dergelijke bepaling inzake inbrengcontrole niet voor het geval van emissie na oprichting? Hier ontbreekt immers de hoofdelijke aansprakelijkheid van artikel 69, lid 2, aldus deze leden.

– Is het de bedoeling dat de verklaring met de ontwerp-akte van oprichting wordt meegestuurd naar het departement (in verband met de immobilisatie van kapitaal ten gevolge van de wachttijden bij het departement)?

– Is er geen betere oplossing voor het probleem, bij niet-oprichting, van teruggave wegens onverschuldigde betaling van storting door een aspirant-oprichter die niet als bestuurder bij de bank genoteerd staat?

Ook de leden van de C.D.A.-fractie vroegen om de mening van de bewindsman over de opvattingen van de preadviseurs inzake deze bepaling op de blz. 75-77 van hun preadvies.

Hoe is voorts te verklaren, dat in artikel 93a kennelijk niet is gedacht aan een rekening bij de Postcheque- en Girodienst? Zijn spaarbanken ook uitgesloten? Waarom kan een notaris of deurwaarder het gestorte bedrag niet in depot houden voor de vennootschap, aldus de leden van de C.D.A.-fractie.

De leden van de fractie van D'66 wezen eveneens op het feit, dat tegen deze bepaling bezwaren zijn aangevoerd door Maschhaupt en Storm (blz. 74 e.v.). De bepaling is, aldus deze leden, volgens de preadviseurs overbodig omdat artikel 69, lid 2, al een adequate sanctie geeft. Zij kan bovendien leiden tot ongewenste immobilisatie van kapitaal. Ten slotte rijst de vraag hoe de bepaling moet worden toegepast indien de storting plaatsvindt door aanwending van gelden ten behoeve van de n.v. in oprichting.

Aan de bepaling lijken, zo betoogden de leden van de fractie van D'66, inderdaad zwaarwegende bezwaren voor de praktijk te kleven. Zou niet kunnen worden volstaan met een in de akte op te nemen verklaring van de eerste bestuurders dat zij de stortingen ten behoeve van n.v. hebben ontvangen? Een dergelijke verklaring is ook thans in de praktijk niet ongebruikelijk.

Bij ongewijzigde handhaving van artikel 93 rijst, aldus deze leden, nog het probleem hoe degenen die de stortingen verricht hebben hun geld terugkrijgen wanneer de oprichting niet doorgaat. Volgens de memorie van toelichting (blz. 19) hebben de betrokkenen dan recht op teruggaven wegens onverschuldigde betaling. In dit geval zouden de oprichters de door de kredietinstelling afgegeven verklaring kunnen teruggeven ten bewijze dat de n.v. niet is opgericht. Teruggave van de verklaring bewijst echter op zich zelf niet dat de n.v. niet is opgericht. Voor de kredietinstelling zal het voorts niet zonder meer duidelijk zijn dat in dit geval de gestorte bedragen aan de storters moeten worden terugbetaald, nu immers de rekening niet mede te hunnen name is geopend. Zou niet deze kwestie worden vereenvoudigd wanneer aan artikel 93a werd toegevoegd een zinsnede in de trant van: «onverminderd de verplichting van de kredietinstelling om bij niet-oprichting de gestorte bedragen terug te betalen aan degenen die de storting hebben gedaan»?

Gezegd wordt in de toelichting (blz. 19) dat niet-naleving van artikel 93a een gebrek in de oprichtingshandeling oplevert. Ingevolge artikel 70 zou de vennootschap ontbonden kunnen worden. Is het echter wel juist om bij niet-naleving van dit voorschrift te spreken van een gebrek in de oprichtingshandeling, zo vroegen de leden van de fractie van D'66 zich af. Zou het niet beter zijn wanneer artikel 70 sprak van een gebrek in de oprichting? Daaronder zou dan ook onbetwist vallen het ontbreken van een verklaring van geen bezwaar. Uit no. 134 van het Handboek van Van der Grinten blijkt impliciet dat deze schrijver het ontbreken van een verklaring van geen bezwaar niet als een gebrek in de oprichtingshandeling aanmerkt.

Artikelen 94, 95, 95a, 95b en 95c

Ten aanzien van bepalingen, vervat in de artikelen 94, lid 1 en 95b, lid 1 vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie, of de Minister het punt van de «directe binding» nog eens wil heroverwegen. Zij waren van mening dat het ontoelaatbaar is indien de wet dan wel de jurisprudentie toestaat dat allerlei voor de n.v. zeer belastende of zelfs nadelige rechtshandelingen bij of na de oprichting kunnen worden bekrachtigd door de oprichters zelf (zie ook blz. 86 e.v. en 101 e.v. preadvies).

De artikelen 94, lid 6 en 95a, lid 4 schrijven een bijstortingsverplichting voor. De P.v.d.A.-leden waren geneigd de Minister daarin te volgen. Toch realiseerden zij zich dat de beide preadviseurs grote praktische bezwaren naar voren brengen tegen deze bijstortingsplicht (blz. 98). Wil de Minister daarop ingaan? Moet bij voorbeeld, indien inbreng in buitenlands geld te beschouwen is als inbreng in natura, bij koerswijziging(en) tussen het moment van storting en van oprichting worden bijgestort?

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen met betrekking tot artikel 94, hoe de bewindsman denkt over de opvatting van de preadviseurs in hun preadvies op de blzz. 92, 93-99, 103 en 123?

Naar aanleiding van artikel 95 stelden zij een zelfde vraag, alvast verwijzende naar de bladzijden 99-102, 124, 125.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen zich af of artikel 94, lid 6, wel overeenstemt met het in Neerland bestaande rechtssysteem.

Voorts hadden de leden van de V.V.D.-fractie bezwaren tegen het bepaalde in artikel 94 lid 6 en artikel 95 a lid 4 van dat ontwerp. Deze bezwaren richtten zich vooreerst tegen het in die artikelen neergelegde beginsel van de bijstortingsverplichting als zodanig. Zij merkten daarbij op, dat niet viel in te zien waarom Nederland zonder dat de Richtlijn dit verplichtend voorstelt of voorschrijft verder zou moeten gaan dan enig ander EEG-land, te meer waar het in de artikelen 10, lid 2, en 27, lid 2, van de Richtlijn (artikel 94, lid 3, en 95a, lid 2, van het ontwerp) het voorgeschreven deskundigenrapport een goede bescherming geeft voor aandeelhouders en schuldeisers. Verder maakten deze leden een negatieve kanttekening bij de beschrijving van de in te brengen goederen en het daarop betrekking hebbende deskundigenrapport, dat niet ouder dan vijf maanden vóór de oprichting, respectievelijk kapitaalverhoging mag zijn, omdat de vrees niet denkbeeldig is dat de voorgestelde bijstortingsregeling tot grote praktische problemen zal leiden, met name indien ondernemingen van enige omvang worden ingebracht. De praktijk zal wel meebrengen, aldus deze leden, dat de voorgestelde regeling de noodzaak doet zien van een tweede waardering van de in te brengen goederen binnen vijf maanden na de eerste en mogelijk zelfs van een tweede waardering vele jaren na de oprichting, hoewel de bijstortingsverplichting beantwoordt aan hetgeen op blz. 24 van de memorie van toelichting wordt vermeld omtrent het departementale standpunt.

De leden van de V.V.D.-fractie waren dan ook voorstander om de artikelen 94, lid 6, en 95a, lid 4, zodanig te wijzigen dat geen twijfel erover kan bestaan dat een bijstortingsplicht boven het nominale bedrag der uit te geven aandelen alleen dan bestaat indien en voor zover bij de overeenkomst tot plaatsing nadrukkelijk is overeengekomen of is gestipuleerd dat op het moment van de oprichting, respectievelijk plaatsing, de waarde van de in natura in te brengen goederen ten minste een bepaald bedrag (boven de nominale waarde) in Nederlands geld dient te belopen. Deze gedachte ligt kennelijk blijkens de toelichting op lid 3 van artikel 94 op blz. 21 van de memorie van toelichting ook ten grondslag aan de in dit lid getroffen regeling en is ook in overeenstemming met artikel 10, lid 3, tweede zin van de Richtlijn, dat spreekt over de «nominale waarde... en, in voorkomend geval... het agio van de tegen de inbreng uit te geven aandelen». Verwezen werd naar blz. 5, laatste alinea van het schrijven van de Raad van de Nederlandse Werkgeversbonden van 23 januari 1979, met welke gedachtengang deze leden zich zeer wel konden verenigen.

De leden van de V.V.D.-fractie stelden derhalve voor om de woorden in lid 3, tweede zin, vanaf «de nominale waarde geplaatste aandelen» als van lid 6, eerste zin, vanaf «het bedrag gestort» van artikel 94 (en van artikel 95 a lid 4) te wijzigen in: «de nominale waarde van de daartegenover geplaatste aandelen of, indien nadrukkelijk een hogere waarde in Nederlands geld is bedongen, die hogere waarde», waardoor wordt voorkomen dat deze bepalingen in die zin zouden kunnen worden uitgelegd dat de inbreng ten tijde van de oprichting, respectievelijk plaatsing, tenminste een bepaalde waarde boven de nominale waarde van de aandelen zou dienen te hebben, welke mogelijk daaraan in het waarderingsrapport is toegekend, ook als het in het geheel niet de bedoeling is geweest dat de inbreng deze hogere waarde inderdaad ook ten tijde van de oprichting, respectievelijk plaatsing zou dienen te hebben. Verder leek het de V.V.D.-fractie toe dat de bijstortingsverplichting als bedoeld in artikel 95 a lid 4, op te leggen aan buitenlandse aandeelhouders, onuitvoerbaar is. Daarbij behoort het gevaar van het mislukken van de emissie zelfs niet tot de onmogelijkheden, aldus de leden van de V.V.D.-fractie.

Derhalve konden deze leden zich verenigen met het voorstel van de Raad van de Nederlandse Werkgeversbonden VNO en NCV een speciale regeling in te voeren voor de storting op aandelen in vrij omwisselbaar buitenlands geld, althans dat de mogelijkheid in de Wet wordt opgenomen van een ontheffing te geven door de Minister ten aanzien van voorschriften voor de inbreng in natura, waarbij aan zulke ontheffing voorwaarden zouden kunnen worden verbonden om zoveel mogelijk de realiteit van de inbreng te waarborgen. Verder wordt terecht in het schrijven van voornoemde raad van 23 januari 1979 opgemerkt dat de emissies op internationale schaal in alle gevallen zullen plaatwvinden tegen een prijs die de nominale waarde van de uit te geven aandelen te boven zal gaan. De leden van de V.V.D.-fractie opteerden dan ook voor de mogelijkheid gebruik te maken van de beperkte strekking van de bijstortingsplicht. De Richtlijn staat in ieder geval niet in de wet dat een zodanige wijziging van artikel 95c, lid 5, wordt doorgevoerd dat dit lid niet van toepassing zijn voorzover de inbreng bestaat uit stortingen in vreemde valuta.

Deze leden plaatsten ook een kanttekening bij het bepaalde in artikel 95a, lid 5, hetwelk deponering bij het Handelsregister van de namen van de inbrengers voorschrijft. Wanneer het namelijk zou betreffen de uitgifte van aandelen op naam zouden de namen van de meestal zeer talrijke houders dienen te worden ingeschreven in het Handelsregister volgens het bij voorbeeld in de Verenigde Staten en andere landen gebruikelijk systeem. Daarbij zou het in de praktijk uitermate bezwaarlijk worden om de omvangrijke administratie daarvan tevens nog in Nederland aan te houden en om het in het betreffende land bijgehouden register te doen overbrengen naar Nederland voor deponering bij het Handelsregister. Bovendien zou er nog een negatief effect van deze verplichting kunnen uitgaan voor buitenlandse aandeelhouders indien deze bezwaren zouden maken tegen een dergelijke publikatie.

Verder is geen rekening gehouden met de mogelijkheid van koersfluctuaties tijdens en na de inschrijvingsperiode tot de datum van plaatsing van de aandelen, welk probleem dermate reëel is dat geen Nederlandse uitgevende instelling ervan mag uitgaan dat de waardering in Nederlands geld van de te storten som in een buitenlandse valuta nog precies moet corresponderen met de situatie op het moment van de plaatsing.

Ten slotte merkten de leden van de V.V.D.-fractie ten aanzien van artikel 95c op, dat het niet billijk lijkt dat de vennootschap onder alle omstandigheden mag profiteren van het bedrag van storting door de bestuurder als in dit artikel omschreven. Het kwam hun voor, dat in het geval dat de vennootschap bij vervreemding een opbrengst ontvangt de opbrengst aan de bestuurder moeten worden uitgekeerd, voor zover deze het door hem betaalde niet te boven gaat. Het zou in dit geval onredelijk zijn, aldus deze leden, dat het eigen vermogen van de vennootschap ten koste van de bestuurder wordt vergroot. Daarnaast zou intrekking van het aandeel, niet gepaard gaande met een uitkering, geen grond mogen opleveren voor het geven van een compensatie aan de bestuurder. In ieder geval zal dit verschil niet ertoe mogen leiden, dat gekozen wordt voor intrekking zonder uitkering, omdat dan de vennootschap in strijd handelt met de goede trouw, die zij ten opzichte van haar bestuurder heeft in acht te nemen.

Artikel 96

De leden van de P.v.d.A-fractie vroegen, of onder de uitgifte van aandelen ook stockdividenden en bonusaandelen vallen. Het woord «slechts» in lid 1 van artikel 96 is in tegenspraak met de memorie van toelichting (zie blz. 4 van de brief van de Gecombineerde Commissie Vennootschapsrecht). Kan dit nader worden toegelicht? Behouden besturen van bestaande vennootschappen hun emissiebevoegdheid?

Ten slotte vroegen zij om een commentaar op de beschouwingen van preadviseurs op blz. 130 en 136.

Ten aanzien van artikel 96 lid 1 merkten de leden van de V.V.D.-fractie op, dat zij er de voorkeur aan gaven om artikel VIII van de overgangsbepalingen in combinatie met lid 1 van artikel 96 in die zin te interpreteren dat bij deze

vennootschappen na de overgangperiode van 1½ jaar zonder dat de statuten worden gewijzigd, het bestuur gedurende vijf jaren bevoegd blijft tot een emissie.

Verder was het volgens deze leden niet duidelijk of onder «uitgifte van aandelen» ook valt de uitkering aan aandeelhouders in de vorm van aandelen zoals bij voorbeeld stockdividend en bonusaandeel. In lid 1 van artikel 96 is omschreven dat de naamloze vennootschap na de oprichting slechts aandelen kan uitgeven ingevolge een besluit van de algemene vergadering van aandeelhouders of van een ander vennootschapsorgaan dat daartoe bij besluit van de algemene vergadering of bij de statuten voor een bepaalde duur van ten hoogste vijf jaren is aangewezen. Daaruit zou men de conclusie kunnen trekken dat andere organen dan de daarin genoemde geen toestemming tot uitgifte van nieuwe aandelen zouden kunnen geven, terwijl de memorie van toelichting zegt dat dergelijke mogelijkheden wel toegelaten zijn. Het leek de leden van de V.V.D.-fractie derhalve wenselijk, dat dit ook duidelijk in de wet tot uitdrukking dient te worden gebracht ten einde een discussie over dit punt niet aan de rechter te moeten overlaten.

Voorts vroegen de leden van de V.V.D.-fractie, wat onder het woord «afbreuk» van artikel 96, lid 2, dient te worden verstaan. Het kan toch niet zo zijn, aldus deze leden, dat ook van «afbreuk» sprake is wanneer aandelen worden uitgegeven, waarvan de afgifte is afgestemd op de bestaande statuten of met statuten, die in verband met die uitgifte zijn aangepast en gewijzigd. Zij verwezen te dezen naar de memorie van toelichting die een beperkte interpretatie geeft van «afbreuk aan rechten» en die kennelijk daarmede benadeling van belangen beoogt. Daarbij merkten zij nog op dat afbreuk aan rechten slechts middels statutenwijziging kan worden gerealiseerd.

Bij de leden van de fractie van D'66 rees de vraag wat rechtens is wanneer het bestuur tot emissie besluit en daadwerkelijk emitteert ofschoon geen aanwijzing van het bestuur als daartoe bevoegd orgaan door de algemene vergadering van aandeelhouders heeft plaatsgevonden. Is in dat geval de n.v. tegenover de nemer van aandelen gebonden op grond van artikel 130 lid 3, zoals deze bepaling aan de hand van artikel 9, lid 1, van de Eerste Richtlijn van de EEG moet worden geïnterpreteerd?

Artikel 98

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen, of de sanctie van hoofdelijke aansprakelijkheid van bestuurders niet te zwaar is. Zou het niet voldoende zijn te bepalen, dat de bestuurders de aandelen voor eigen rekening moeten nemen (verwezen werd naar blz. 165 van het pre-advies).

Voorts wezen deze leden erop dat het ontwerp geen gebruik maakt van de door de Richtlijn geboden mogelijkheid om inkoop toe te staan zonder machtiging van de algemene vergadering namelijk in geval van dreigend ernstig nadeel. De argumenten, die in de toelichting hiervoor worden aangevoerd zijn niet overtuigend. Met name valt niet in te zien waarom de vaagheid van de term «dreigend ernstig nadeel» een beletsel vormt. Kan de bewindsman deze opvatting delen, zo vroegen zij.

De leden van de V.V.D.-fractie maakten ook een opmerking over artikel 98 lid 3, waarin gehandeld wordt over de verkrijging die slechts mag geschieden wanneer de statuten de verkrijging toelaten en de algemene vergadering daartoe machtiging heeft verleend. Zij waren van mening dat deze beperking dient te worden geschrapt, omdat namelijk de Richtlijn de mogelijkheid opent om inkoop toe te staan zonder machtiging van de algemene vergadering, en wel in geval van dreigend ernstig nadeel. De argumentatie in de memorie van toelichting op dit punt was eveneens naar de mening van de leden van de V.V.D.-fractie niet genoegzaam en overtuigend.

Bij dit artikel stelden de leden van de fractie van D'66 het navolgende.

Het systeem van deze bepalingen lijkt in te houden dat inkoop van volgestorte aandelen in strijd met artikel 98, lid 2 en 3, niet mag plaatsvinden maar dat anderzijds die inkoop volledig rechtsgeldig is. Is dit juist, zo wilden zij allereerst weten.

In de toelichting wordt uiteengezet waarom aan dit systeem de voorkeur wordt gegeven boven de eveneens door de Richtlijn toegelaten nietigheid. De bezwaren tegen nietigheid spreken het sterkst bij aandelen aan toonder. Zou het echter geen aanbeveling verdienen om met betrekking tot aandelen op naam het huidige systeem van artikel 98 te handhaven?

Hoe ligt de situatie – in de voorgestelde regeling – indien zowel de n.v. als de verkoper van de aandelen zich ervan bewust zijn dat artikel 98, lid 2 of 3, wordt overtreden? Is dan de overeenkomst nietig wegens strijd met de goede zeden?

Laat de Richtlijn ook toe dat bij overtreding van artikel 98, lid 2 of 3, wordt geopteerd voor vernietigbaarheid op vordering van de n.v.? Zou dan een regeling op basis van dat uitgangspunt niet meer in overeenstemming zijn met artikel 3.2.7 lid 2, NBW?

Het ontwerp introduceert aldus de leden van de fractie van D'66 in artikel 98, lid 4, en artikel 98a, lid 5, een soort boeteregeling ten laste van de bestuurders. Is dat niet een wat eigenaardige en in het Nederlands privaatrecht weinig voorkomende figuur? Kan de boete door de n.v. worden kwijtgescholden? Als deze vraag bevestigend wordt beantwoord, valt dan niet te verwachten dat kwijtschelding zeer dikwijls zal plaatsvinden of zelfs bij de aanstelling zal worden bedongen?

De verkopende aandeelhouder gaat bij dit alles vrijuit, ook wanneer hij te kwader trouw is. Is dat redelijk? Zou niet – indien de boeteregeling gehandhaafd wordt – de verkopende aandeelhouder, die te kwader trouw is, mede daarvoor aansprakelijk moeten zijn?

Impliceert de regeling dat ook rechtsgeldig is een overdracht aan de n.v.? Hoe is voor dat geval de op het bestuur rustende verplichting tot intrekking van niet vervreemde en niet ingetrokken aandelen te rijmen met artikel 67, lid 2, dat een minimumkapitaal van f 100 000 voorschrijft?

In de hierboven gestelde casus zal trouwens de algemene vergadering van aandeelhouders geen besluit tot intrekking kunnen nemen, ook niet voor zover het kapitaal het bedrag van f 100 000 te boven gaat, omdat er niemand meer is om in de algemene vergadering van aandeelhouders te stemmen. Treden de bestuurders tijdig af, dat wil zeggen vóór de overdracht van de aandelen aan de n.v., dan ontlopen zij ook hun aansprakelijkheid ex artikel 98, lid 4. Nieuwe bestuurders kunnen niet worden benoemd. De n.v. is geabandonneerd. Is het juist dat de voorgestelde regeling deze mogelijkheid tot het onttrekken van de laatste baten aan de n.v. openlaat, zo vroegen deze leden ten slotte.

Artikel 98a, leden 2 en 4

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen zich af, wat er gebeurt, wanneer certificaten van de aandelen zijn uitgegeven. De Wet Effectengiro maakt het vrijwel onmogelijk de aandelen aan te wijzen. Intrekking zou overigens, aldus deze leden, alleen mogelijk moeten zijn, indien de certificaten aan het administratiekantoor worden teruggegeven. De leden van de C.D.A.-fractie wilden hierover een nader oordeel van de bewindsman.

Artikel 98a, lid 5

Hoe denkt de bewindsman over de opvattingen van de preadviseurs op blz. 175 van het preadvies.

Artikel 98e

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen zich af, of deze bepaling geen nadere overweging verdiende. Zij verwezen daarbij naar het gestelde op de blzz. 204–210 van het preadvies.

Met betrekking tot artikel 98e, leden 2 en 7, merkten de leden van de V.V.D.-fractie op, dat hierin verplichtingen blijken te worden opgelegd aan dochtermaatschappijen, direct of indirect, van Nederlandse moedermaatschappijen onverschillig of die dochter-, kleindochtermaatschappijen enz. al dan niet

Nederlandse vennootschappen zijn. Wanneer het echter vreemde vennootschappen betreft, worden deze, aldus deze leden, beheerst door het recht van hun eigen land en vallen deze in beginsel buiten de rechtsmacht van de Nederlandse wetgever. Bovendien is de mogelijkheid niet uitgesloten dat de wetgeving in dat andere land wel eens in conflict zou kunnen komen met het Nederlands recht. Er zouden zich dan zeer wel problemen kunnen voordoen in die gevallen waarin sprake is van niet nakoming van de in het ontwerp opgelegde verplichtingen aan dochtermaatschappijen, waardoor een civielrechtelijke of strafrechtelijke sanctie zou kunnen worden opgelegd aan de bestuurder van de Nederlandse n.v. Dit leek de leden van de V.V.D.-fractie ongewenst.

Ook zouden er moeilijkheden kunnen ontstaan voor de Nederlandse moeder-n.v. en haar bestuurders, indien deze voor de nakoming van de eigen verplichtingen van de n.v. de medewerking van haar buitenlandse deelnemingen zou behoeven, die verder zou gaan dan de gebruikelijke informatieverschaffing ten behoeve van de financiële rapportage van de n.v.

In het geval als bedoeld in artikel 98e, lid 4, stelden deze leden dat het ongewenst leek om de bestuurders van de Nederlandse n.v. zonder meer aansprakelijk te stellen voor de gedragingen van haar dochterondernemingen in het buitenland. Zij waren derhalve van mening dat de toepassing van de leden 2 en 4, voor zover betrekking hebbende op artikel 326, lid 4, onder b, en het zevende lid van artikel 98e diende te worden beperkt tot Nederlandse of wellicht in de Gemeenschap gevestigde rechtspersonen, hoezeer zelfs ook een beperking tot in de EEG-landen gevestigde rechtspersonen hun minder gewenst leek, zolang niet vaststaat dat enig ander EEG-land voornemens is om de toepassing van de voorschriften met betrekking tot de inkoop van eigen aandelen uit te breiden tot dochterondernemingen.

Artikelen 99 en 100

De leden van de fractie van D'66 wezen erop, dat het bestaande artikel 99, lid 2, niet in de voorgestelde regeling is overgenomen. In de toelichting op artikel 100 wordt gezegd (blz. 47) dat een besluit tot kapitaalvermindering tot beneden het minimumkapitaal in strijd met de wet is. De rechter zal mitsdien het verzet van een schuldeiser gegrond verklaren. Volgens de toelichting wordt daarmee het afzonderlijk verbod van vermindering tot beneden het minimumkapitaal, opgenomen in het huidige tweede lid van artikel 99, overbodig. Is deze redenering sluitend, zo vroegen de leden van de fractie van D'66 zich af. Artikel 100 geeft een bijzondere regeling voor het van kracht worden van besluiten tot intrekking. Kan niet uit artikel 100 lid 5 worden afgeleid dat het besluit van kracht wordt indien geen verzet wordt gedaan, ook al is daardoor het kapitaal verminderd tot beneden het minimum van artikel 67, lid 2?

Aan het bovenstaande voegden zij nog toe dat volgens het Handboek van Van der Grinten (no.224) een besluit dat naar zijn inhoud in strijd is met de wettelijke bepalingen van het rechtspersonen- of vennootschapsrecht onder artikel 11, lid 1, sub a, Boek 2 BW valt, hetgeen zou betekenen dat het slechts vernietigbaar is, alhoewel Van Schilfgaarde, WPNR 5400, blz. 483, daar tegen is. Hij concludeert nl. voor een dergelijk geval tot nietigheid.

Indien het ontwerp ervan uitgaat dat een besluit tot vermindering van het kapitaal tot beneden f 100 000 nietig is, hoe is dan daarmee te rijmen het voorbeeld, gegeven onderaan op blz. 46 van de toelichting, zo wilden deze leden weten. Gesproken wordt daar over kapitaalvermindering van f 100 000 tot f 50 000, gevolgd door een emissie van f 50 000, waardoor het kapitaal weer op f 100 000 komt. Toegegeven kan worden dat een dergelijke gang van zaken door artikel 34 van de Richtlijn wordt toegelaten, hetgeen ook redelijk lijkt, maar in het ontwerp is de uitzondering van artikel 34 tweede zin niet overgenomen. Gaat de toelichting ervan uit dat de nietigheid door de daaropvolgende emissie «geheeld» wordt? Of heeft de toelichting eigenlijk de constructie op het oog zoals wordt voorgesteld door Maschhaupt en Storm, blz. 222?

Artikel 105

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen bij het derde lid van dit artikel, waarom de tussentijdse vermogensopstelling door de bestuurders wordt ondertekend en niet door de commissarissen. Voorts wezen deze leden bij het zevende lid van dit artikel erop, dat de memorie van toelichting deze bepalingen een uitwerking acht van artikel 16 van de Richtlijn. Is de Minister niet van mening dat de oorspronkelijke tekst in de Richtlijn stringenter is dan de thans geformuleerde wetstekst? Acht de Minister overigens een mogelijke terugbetalingsplicht niet in strijd met artikel 42 der Richtlijn, zo vroegen zij.

Artikel 326

De leden van de V.V.D.-fractie merkten op dat de werking van artikel 326, lid 4, onder b, diende te worden beperkt uit praktische overwegingen tot de aandelen, die zijn verworven door de moeder-n.v. Bovendien zou het aanbeveling verdienen toe te staan dat de in deze bepaling bedoelde publikatie tevens kan worden gedaan door deponering van de gegevens bij het Handelsregister.

Artikel VIII

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen, of de in de artikel VIII, leden 1 en 2 voorgestelde sanctie van bestuurdersaansprakelijkheid niet te ver ging. Zij verwezen daarbij naar de blz. 56 en 78 van het preadvies.

Artikel IX

De leden van de C.D.A.-fractie, vroegen zich af, of het overgangsrecht geen aanvulling behoefde. Zij verwezen daarbij naar blz. 118 van het preadvies.

Artikel XVIII

De leden van de V.V.D.-fractie merkten op, dat met betrekking tot het in werking treden artikel 43, lid 1, van de Richtlijn bepaalt dat binnen twee jaar na de kennisgeving van de Richtlijn de lid-staten hun wetgeving dienen aan te passen. Deze termijn, aldus deze leden, is inmiddels verstreken en het ziet er naar uit dat het nog geruime tijd zal duren vooraleer deze bijzonder ingewikkelde materie in het parlement zal zijn behandeld. Zoals de zaak nu ligt is men in de andere EEG-landen evenmin erin geslaagd om aan de termijn van twee jaar te voldoen. In verband daarmee diende naar de mening van de leden van de V.V.D.-fractie de vraag te worden beantwoord wat in de periode tot het in werking treden van de Nederlandse aanpassingswet moet gebeuren indien een beroep wordt gedaan bij de rechter op de rechtstreekse werking van de bepalingen van de Richtlijn. Met het oog op de daaruit wellicht ontstane rechtsonzekerheid, die geruime tijd zou kunnen voortduren, leek het deze leden gewenst om daarover duidelijkheid te geven, hetzij in positieve dan wel in negatieve zin.

De voorzitter van de commissie,
Geurtsen

De griffier van de commissie,
Kerkhofs